

Brzezińska, Jadwiga

Przełom w historii lecznictwa XIX wieku

Kwartalnik Historii Nauki i Techniki 31/2, 624-625

1986

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

połu Historii Farmacji PAN podczas uroczystego otwarcia sympozjum, jak również w części końcowej, dziękując organizatorom za ich trud w imieniu Zespołu PAN, Sekcji Historii Farmacji PTFarm. oraz uczestników.

Obradom towarzyszyły różne imprezy, przeznaczone dla uczestników: przede wszystkim pokaz kilku nowych filmów o zabytkach aptekarstwa polskiego, dwie wycieczki po Ziemi Kieleckiej (jaskinia Raj, Chęciny, Kadzielnia, św. Krzyż), spotkanie towarzyskie w restauracji hotelu Bristol. W kularach eksponowane były 2 wystawki historyczne: 1) pokaz ekslibrisów farmaceutycznych przygotowany przez doc. H. Pankiewicza, 2) dokumenty z dziejów aptekarstwa Kielecczyny. Ponadto w sali obrad prezentowane było malarstwo olejne mgr farm. Aliny Wawrzosek, zasłużonej w badaniach dziejów regionu lubelskiego, która uczestniczyła w sympozjum, prezentując fragment swej pracy historycznej.

Należy podkreślić miłą atmosferę sympozjum, w trakcie którego uczestnicy mogli wymienić swe doświadczenia nie tylko w formie wygłaszanych referatów, ale również drogą bezpośrednich rozmów. Sprzyjało to integracji środowiska historyków farmacji i inspirowało do podejmowania nowych prac badawczych.

Jadwiga Brzezińska
(Kolobrzeg)

PRZEŁOM W HISTORII LECZNICTWA XIX WIEKU

Taką formułę tematyczną obrał XIV Zjazd Polskiego Towarzystwa Historii Medycyny i Farmacji, który odbył się w dniach 12—14 września 1985 r. w Warszawie. W Zjeździe tym wzięło udział ok. 150 osób — lekarzy i farmaceutów; przybyli również delegaci Towarzystwa Historii Medycyny z NRD, RFN i Węgier.

Uroczystego otwarcia Zjazdu dokonał przewodniczący Komitetu Organizacyjnego, dr n. med. Piotr Müldner-Nieckowski. Następnie przemówienie powitalne wygłosił przewodniczący Towarzystwa Historii Medycyny i Farmacji — doc. dr farm. Władysław Markowski. W wykładzie inauguracyjnym prof. dr med. Romuald Wiesław Gutt podkreślił znaczenie dla rozwoju medycyny rewolucyjnych przemian, jakie dokonały się w XIX w. w nauce, technice i życiu społecznym.

W trzech sekcjach zostało wygłoszonych 45 referatów, które dotyczyły dziejów lecznictwa i farmacji w XIX w. M.in. doc. dr Henryk Pankiewicz przedstawił referat: *Lekarze pigułkowi. Pigułki jako podstawowa forma leczenia klinicznego w drugiej połowie XIX w.*; dr Waldemar Szwarczyński — *Niektóre środki lecznicze stosowane w klinice chorób wewnętrznych w XIX w. na terenie Polski*; doc. dr Zofia Podgórska-Klawe — *Polska szkoła rozumowania klinicznego w końcu XIX w.*; mgr Jadwiga Brzezińska — *Wzrost wymagań odnośnie do wykształcenia aptekarzy w XIX wieku na przykładzie Pomorza Zachodniego*; dr Beata Cieńko — *Wkład Edmunda Biernackiego w rozwój eksperymentalnych badań klinicznych*.

W następnym dniu, tj. 13 września 1985 r. odbyła się dyskusja okrągłego stołu, której moderatorem był prof. dr med. Bolesław Górnicki. Jej celem była synteza współczesnych poglądów na rozwój lecznictwa polskiego w XIX w. w oparciu o przeprowadzone badania historyczne. Poszczególni prelegenci scharakteryzowali koncepcje filozoficzne w medycynie XIX wieku (prof. B. Górnicki), stan piśmiennictwa medycznego w XIX wieku (mgr Halina Dusińska) ewolucję w systemach leczenia i diagnostyki lekarskiej (dr Andrzej Śródka), stan szpitalnictwa w XIX w. (doc. Zofia Podgórska-Klawe), zmiany w statusie społecznym lekarzy (prof. Tadeusz Brzeziński), poglądy deontologiczne (dr Piotr Müldner-Nieckowski), przemiany w zakresie szkolenia lekarzy i ich specjalizację (doc. Roman Meissner, prof. Eugeniusz Sieńkowski), rozwój farmacji i przemysłu farmaceutycznego w XIX w.,

wkład aptekarzy w rozwój chemii i analizy (doc. W. Markowski), tło społeczne i ekonomiczne przemian w farmacji, ewolucję w zakresie arsenału leków, funkcji apteki i wykształcenia aptekarzy (mgr J. Brzezińska).

Zarówno wypowiedzi, przedstawione w ramach konferencji okrągłego stołu, jak i wygłoszone referaty — stały się inspiracją do szerokiej dyskusji. Była ona kontynuowana również w kularach, w czasie wieczornego spotkania towarzyskiego oraz w trakcie wycieczek autokarowych. Uczestnicy Zjazdu zwiedzili wspólnie Zamek Królewski w Warszawie, pałac i park w Wilanowie, Żelazową Wolę i Pałac Krasińskich w Radziejowicach. Piękny koncert utworów Chopina w wykonaniu artystki Iwony Klimaszewskiej, którego wysłuchano w Żelazowej Woli — stanowił miły akcent, wiążący uczestników Zjazdu w odczuciu piękna oraz wspólnoty twórczych poczyną.

Z okazji Zjazdu odbyło się w dniu 12 września 1985 r. Walne Zebranie członków Polskiego Towarzystwa Historii Medycyny i Farmacji w czasie którego dokonano wyboru nowego Zarządu. Przewodniczącym Zarządu Głównego PTHMiF został prof. dr med. Tadeusz Brzeziński; zastępcą przewodniczącego doc. dr farm. Władysław Markowski; sekretarzem generalnym — dr n. med. Danuta Krysa-Leszczżyńska, a skarbnikiem — dr stom. Symcha Wajs.

Zjazd przyczynił się do pogłębienia zainteresowań dziejami lecznictwa w XIX wieku. Umożliwił nawiązanie kontaktów naukowych pomiędzy historykami medycyny i farmacji, mieszkającymi w różnych regionach kraju.

Jadwiga Brzezińska
(Kołobrzeg)

SESJA HISTORYCZNA GDAŃSKIEGO ODDZIAŁU POLSKIEGO TOWARZYSTWA FARMACEUTYCZNEGO

Z okazji 40-lecia Akademii Medycznej w Gdańsku Oddział Gdański PTFarm., zorganizował sesję historyczną, która odbyła się w dniu 26 października 1985 r. Celem tej sesji było przypomnienie trudu i osiągnięć wykładowców i wychowanków Wydziału Farmacji Akademii Medycznej w Gdańsku, który tak ściśle związany był z działalnością i rozwojem Oddziału Gdańskiego Polskiego Towarzystwa Farmaceutycznego.

Obszerny i interesujący referat na ten temat przedstawił dr farm. Aleksander Drygas. Uwypuklił on bliską współpracę uczelni z Oddziałem PTFarm., dzięki czemu Oddział mógł się poszczycić wielu sukcesami. Do największych należy dwukrotne zorganizowanie z wielkim rozmachem krajowych zjazdów Polskiego Towarzystwa Farmaceutycznego w Gdańsku, w których każdorazowo wzięło udział ok. 1500 osób. Podczas pierwszego z nich czynna była wystawa druków i książek farmaceutycznych, a podczas drugiego otwarto uroczyste Izbę Muzealną przy Apteczce Ratuszowej na Starym Rynku w Gdańsku. Osiągnięcia sekcji naukowych Oddziału Gdańskiego PTFarm., zwłaszcza Sekcji Aptek Otwartych, Sekcji Aptek Szpitalnych oraz Sekcji Oświaty Zdrowotnej, wyróżniają się pozytywnie w skali krajowej.

Następnie przedstawiono w oddzielnych doniesieniach sylwetki dwóch wybitnych uczonych farmaceutycznego środowiska naukowego Gdańska, którzy byli również aktywnymi członkami Polskiego Towarzystwa Farmaceutycznego. Prof. dr M. Nabrzyski przypomniał dzieło i życie zmarłego prof. dra J. Wierzchowskiego, a prof. dr M. Grabowska scharakteryzowała dorobek twórczy prof. dra H. Ellerta. Należy zaznaczyć, że w uroczystości wzięły udział rodziny Profesorów J. Wierz-